

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๒

๑. ฝ่ายพระสารีบุตรเถระล่องไปได้ถึงเดือนแต่วันบวช เข้าไปอาศัย
กรุงราชคฤห์นั้นแหละ อยู่ในถ้ำสุกรขาตาพร้อมกับพระศาสดา เมื่อพระบรม
ศาสดาทรงแสดงเวทนาปริคคหสูตร แก่ที่ชนขปริพาชกผู้เป็นหลานของตนอยู่
ส่งญาณไปตามกระแสแห่งพระสูตร ก็ได้บรรลุถึงที่สุดแห่งสาวกบารมีญาณ
เหมือนผู้ที่บริโภคภัตตาหารที่เขาจัดแจงเพื่อผู้อื่น ฉะนั้น ๑ มีคำถามว่า ก็ท่านพระ
สารีบุตรเถระผู้มีอายุ เป็นผู้มีปัญญามาก มิใช่หรือ เมื่อเป็นเช่นนั้น เพราะเหตุไร
จึงบรรลุสาวกบารมีญาณ โดยกาลช้ากว่าพระมหาโมคคัลลานะ ๑ ตอบว่า เพราะ
มีบริกรรมมาก ๑ เปรียบเสมือนอย่างพวกมนุษย์เจ้ใจประสงค์จะไป ณ ที่ไหน ๑
ก็ออกไปได้อย่างรวดเร็วทันที ส่วนพระราชาทั้งหลาย สมควรได้บริกรรมมากมี
การเตรียมช้างและราชยานเป็นต้น ฉนั้นใด ข้ออุปมาขี้นี้ พึงทราบ ฉนั้น ๑
ก็ในเวลาบ่ายวันนั้นเอง พระบรมศาสดา ทรงทำการประชุมพระสาวกที่พระ
เวฬุวันวิหาร ทรงประธานตำแหน่งพระอัครสาวก แก่พระเถระ ๒ องค์แล้ว
ทรงแสดงพระปาฏิโมกข์ ๑

๒. ภิกษุทั้งหลาย ยกโทษกล่าวว่า พระบรมศาสดาประธาน (ตำแหน่ง)
แก่ภิกษุทั้งหลาย เพราะเห็นแก่หน้า อันพระองค์ชื่อเมื่อจะประธานตำแหน่ง
พระอัครสาวก ควรประธานแก่ปัญจวัคคีย์ผู้บวชก่อน เมื่อไม่เหลือวเล
พระปัญจวัคคีย์เหล่านั้น สมควรประธานแก่ภิกษุ ๕๕ รูป ซึ่งมีพระยสเถระ
เป็นประธาน เมื่อไม่เหลือวเลภิกษุเหล่านั้น ก็ควรประธานแก่พระภิกษุวัคคีย์
ทั้งหลาย เมื่อไม่เหลือวเลพระภิกษุวัคคีย์ทั้งหลาย ก็ควรประธานแก่ภิกษุ ๓
พี่น้อง มีพระอรุเวลกัสสปะเป็นต้น แต่พระบรมศาสดา ทรงละเลภิกษุเหล่านั้น
มีประมาณถึงเพียงนี้ เมื่อจะประธานตำแหน่งอัครสาวก ก็ทรงเห็นแก่หน้า

ประทานแก่ภิกษุผู้บวชภายหลังเขาทั้งหมด ฯ พระศาสดาตรัสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอพูดเรื่องอะไรกัน เมื่อภิกษุทั้งหลายทูลว่า เรื่องชื่อนี้ ตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย เรามีได้เห็นแก่หน้าให้ (ตำแหน่ง) แก่ภิกษุทั้งหลาย เราให้ตำแหน่งที่ตน ๆ ประรณนาแล้ว ฯ นั้นแล แก่ภิกษุทั้งหลาย ก็อัญญาโกณฑัญญะ เมื่อถวายทาน เนื่องด้วยข้าวกล้าชั้นดี ๘ ครั้ง ในคราวข้าวกล้าคราวหนึ่ง หาได้ประรณนาดำแหน่ง อัครสาวกถวายไม่ แต่ได้ประรณนาเพื่อจะแทงตลอดพระอรหัต อันเป็นธรรม อันเลิศก่อนใครทั้งหมด ถวายแล้ว ฯ ภิกษุทั้งหลาย. เมื่อไร พระเจ้าข้า ฯ พระบรมศาสดา. พวกเธอจักฟังหรือ ภิกษุทั้งหลาย ฯ ภิกษุทั้งหลาย. ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระเจ้าข้า พวกข้าพระองค์จักฟัง ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ร. ๔

แปล ไทยเป็นมกร

๑. สารีปุตตเถโรปิ ปพพชิตทิวสโต อหุฒมาสํ อติกกมิตวา
สตถารา สทฐี ตเมว ราชหํ อุปนิสฺสาย สุภรชาตเถเน วิหรนฺโต อตฺตโน
ภากิเนยฺยสฺส ทีมนขปริพฺพาชกสฺส เวทนาปริคฺคหสฺสตฺตเน เตลียมาเน
สฺสุตฺตานุสาเรน ฌาณํ เปเสตฺวา ปรสฺส วทฺธมิตํ ภตฺตํ ภุญฺชนฺโต วีย สวากปารมี-
ฌาณสฺส มตฺถกํ ปตฺโต ๑ นนฺ จายสฺมา มหาปญฺโญ อถ กสฺมา
มหาโมคฺคัลลานโต จิตฺเรน สวากปารมีฌาณํ ปาปุณฺณิตี ๑ ปริกมฺมมหนฺตตาย ๑
ยถา हि ทฺวคฺคตมนุสฺสา กตฺถจิ คณฺตุกามา จิปปเมว นิภฺขมนฺติ ราชุนํ ปน
หตฺถิวนกปฺปนาที มหนฺตํ ปริกมฺมํ ลทฺฐํ วนฺญติ เอวํ สมฺปทมิทํ เวทิตพฺพํ ๑
ตํทิวสเมว ปน สตฺถา วทฺธมานกจฺฉายาย เวพฺพเน สวากสนฺนิปาตํ กตฺวา
ทฺวินนํ เถรานํ อคฺคสวากญฺจानํ ทตฺวา ปาฎิโมกฺขํ อุตฺทิสฺสี ๑

๒. ภิกฺขุ อหฺมยํสฺส สตฺถา มุโขโลเกเนน ภิกฺขุนํ เทติ อคฺคสวากญฺจานํ
เทนฺเตน นาม ปจฺมํ ปพฺพชิตานํ ปญฺจวคฺคิยานํ ทาตุํ วนฺญติ เอเต อโนโลเกเนเตน
ยสฺสเถรปฺปมฺขานํ ปญฺจปญฺญาสา ย ภิกฺขุนํ ทาตุํ วนฺญติ เอเต อโนโลเกเนเตน
ภทฺทวคฺคิยานํ เอเต อโนโลเกเนเตน อรุเวลกสฺสปาทีนํ เตภาติกานํ เอเต
ปนฺน เอตฺตเก ปหาย สพฺพปจฺจนา ปพฺพชิตานํ อคฺคสวากญฺจานํ เทนฺเตน มุขํ
โอโลเกตฺวา ทินฺนุนฺติ วทิสฺสุ ๑ สตฺถา ก็ กเถถ ภิกฺขเวติ ปุจฺฉิตฺวา อิทํ นามาติ
วุตฺเต นานํ ภิกฺขเว มุขํ โอโลเกตฺวา ภิกฺขุนํ เทมิ เอเตสํ ปนฺน อตฺตนา อตฺตนา
ปตฺถิตปตฺถิตเมว เทมิ อญฺญาโกณฺฑญฺโญ हि เอกสฺมี สสฺเส นว อคฺคสสฺส-
ทานานิ เทนฺโต น อคฺคสวากญฺจานํ ปตฺถेतฺวา อทาสี อคฺคธมฺมํ ปนฺน อรหตฺตํ
สพฺพปจฺมํ ปฏฺวิวิมฺมิตุํ ปตฺถेतฺวา อทาสีติ ๑ กทา ภควาติ ๑ สฺมุณิสฺสเถ ภิกฺขเวติ ๑
อาม ภนฺเตติ ๑